

Handläggare
Christina Malmqvist
Telefon: 08-508 36 222

Till
Äldrenämnden
Den 20 april 2021

Remiss av Betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4)

Svar på remiss från kommunstyrelsen Dnr 110-1134-2017, kontorsutlåtande.

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner anmälan av förvaltningens kontorsutlåtande som svar på remissen Betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4) och lägger ärendet till handlingarna.

Patric Rylander
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Den 27 juni 2019 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag som rör personuppgiftshantering inom och mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård (dir. 2019:37). Utredningen föreslår en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Äldreförvaltningen välkomnar förslagen i utredningen, särskilt avseende bestämmelsen som bryter sekretessen mellan nämnder i samma kommun som fullgör uppgifter inom socialtjänsten. Behovet av förändrat lagstöd är stort för att utforma de viktiga förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information inom hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Äldreförvaltningen anser att informationsöverföringen skapar en ökad patientsäkerhet samt förenklar samverkan mellan olika aktörer omkring den enskilde. I coronakommissionens delbetänkande Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80) omnämns avsaknaden av en patientcentrerad sammanhållen journalföring som ett allvarligt patientsäkerhetsproblem, vilket bekräftar behovet av utredningens syfte att vidta åtgärder för att kunna upprätthålla en sammanhållen journalföring.

Bakgrund

Den 27 juni 2019 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag som rör personuppgiftshantering inom och mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård (dir. 2019:37). Till särskild utredare förordnades från och med den 1 oktober 2019 ordföranden i Arbetsdomstolen Sören Öman. Hälso- och sjukvården och socialtjänsten har under de senaste decennierna genomgått stora strukturförändringar. Dessa förändringar har påverkat förutsättningarna för att bedriva hälso- och sjukvård och socialtjänst. Hit hör ökningen av antalet utförare som är verksamma inom hälso- och sjukvård och socialtjänst samt den demografiska förändringen med en ökande andel äldre i befolkningen. Det har kommit signaler från flera håll om att sättet att bedriva vård och omsorg kommer att behöva förändras för att regioner och kommuner ska kunna klara sitt uppdrag att leverera god och säker vård och omsorg även i framtiden. Som ett led i detta blir det allt viktigare att utforma de juridiska förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information mellan verksamheter inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Det finns tekniska möjligheter idag att enkelt överföra digital information på ett sätt som tidigare inte varit möjligt.

Kommunstyrelsen har remitterat Betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4) till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 13 april 2021.

Ärendet

Ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning

Utredningen föreslår en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Till lagen överförs bestämmelserna i patientdatalagen om sammanhållen journalföring

och kvalitetsregister. Det är frivilligt för vårdgivare som ansvarar för eller bedriver hälso- och sjukvård och omsorgsgivare (myndigheter och privata företag som ansvarar för eller utför insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar) att använda de utökade möjligheter att elektroniskt dela dokumentation som lagen ger. Inom socialtjänsten gäller förslagen bara dokumentation om insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar. Den som fått eller får sådana insatser eller som fått eller får behovet av sådana insatser bedömda kallas i lagen omsorgsmottagare.

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innebär att vård- och omsorgsgivare får göra dokumentation om patienter och omsorgsmottagare elektroniskt tillgänglig mellan sig, om personen inte motsätter sig det. Olika utförare och den ansvariga nämnden inom socialtjänsten kan därmed ta del av varandras dokumentation, liksom vårdgivare kan ta del av socialtjänstens dokumentation och vice versa. En förutsättning för att någon inom vården eller omsorgen ska få ta del av dokumentation hos någon annan är dock enligt huvudregeln att patienten eller omsorgsmottagaren samtycker till det.

Gemensamt för utredningens uppdrag som redovisas i detta delbetänkande är att de rör frågor om behandling av personuppgifter som innebär att personuppgifter görs tillgängliga mellan olika enheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Det rör sig i princip uteslutande om uppgifter om människors hälsa och livssituation, det vill säga information av integritetskänslig karaktär. Utredningens bedömning är att det finns ett tydligt behov hos verksamheter inom socialtjänsten för äldre och personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården att ta del av varandras dokumentation på ett enkelt och säkert sätt. Patienten eller omsorgsmottagaren får ges elektronisk tillgång till sin dokumentation och ska på begäran få information om den elektroniska åtkomst som förekommit till dokumentationen om honom eller henne.

Utredningen lämnar två alternativa förslag till en ny sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten

Utredningen lämnar vidare två alternativa förslag till en ny sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten. Enligt det ena förslaget får en verksamhet hos en myndighet (nämnd) inom socialtjänsten som avser insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar lämna uppgifter till andra sådana verksamheter inom samma kommun. Detta förslag förutsätter att de integritetsstärkande bestämmelserna i förslaget om en ny lag genomförs. Enligt det andra förslaget får alla myndigheter med verksamhet inom socialtjänsten

inom samma kommun lämna uppgifter till varandra, om den enskilde inte motsätter sig utlämnandet. Detta förslag förutsätter att ytterligare generella integritetsstärkande bestämmelser införs i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, som i huvudsak motsvarar de som finns i patientdatalagen.

Helhetsbild av patientens situation

I utredningen påtalas att sjuksköterskorna i den kommunala hälso- och sjukvården har stort behov av direktåtkomst för att kunna få en helhetsbild av patientens situation, bland annat hur patienten äter, hur mycket patienten rör på sig och sover samt om och när patienten har utagerande beteende, för att kunna bedöma vilka åtgärder som behövs för att komma till rätta med problem som kan vara kopplade till detta. Åtkomst till socialtjänstens dokumentation skulle även kunna underlätta att spåra och identifiera förändrat beteende så att hälso- och sjukvården kan uppmärksamma saker tidigare och därmed arbeta mer preventivt, enligt utredaren.

Fysioterapeuter och arbetsterapeuter är en annan grupp inom hälso- och sjukvården som behöver få ta del av socialtjänstens dokumentation om en patient för att få en helhetsbild av patientens situation i det särskilda boendet eller hemmet för att kunna bedöma behovet av rehabiliteringsinsatser.

När en patient ska flytta in på ett särskilt boende behöver den kommunala hälso- och sjukvården få information om patienten i förväg för att inte insatser ska fördröja. Det har även framförts behov till utredningen av att få inblick i vård- och omsorgskedjan och information om biståndsbeslutet till exempel varför patienten beviljats vissa insatser. Vid utredningens kontakter med företrädare för vård- och omsorgsgivare har det framkommit att det i många situationer även finns behov för socialtjänsten att ha elektronisk åtkomst till hälso- och sjukvårdens dokumentation. Hälso- och sjukvårdsjournalen kan innehålla viktig bakgrundsinformation om en omsorgsmottagare som omsorgspersonalen behöver ha tillgång till för att kunna ge omsorg av god kvalitet till omsorgsmottagaren.

Innebörden av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Utredningens förslag innebär att möjligheten för vårdgivare och omsorgsgivare att ta del av respektive ge tillgång till personuppgifter genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som regleras i en ny gemensam lag. Bestämmelserna om sammanhållen journalföring flyttas därför från patientdatalagen till den föreslagna lagen. I den

föreslagna lagen finns även bestämmelser som ger möjlighet att göra kvalitetsuppföljningar där personuppgifter samlas in från andra vårdinstanser eller omsorgsgivare. Den föreslagna lagen har namnet *lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning*.

Kvalitetsuppföljning

Utredningen föreslår att det införs bestämmelser som ger möjlighet till kvalitetsuppföljning för regioner och kommuner när det gäller hälso- och sjukvård och insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar inom socialtjänsten med personuppgifter från flera vårdinstanser eller omsorgsgivare. Förutsättningarna för sådan kvalitetsuppföljning bör regleras i lag. Det är bara fullmäktige i den ansvariga regionen eller kommunen som får besluta om kvalitetsuppföljning. Patienter och omsorgsmottagare har rätt att motsätta sig att deras personuppgifter används vid kvalitetsuppföljningen och ska få information om den rätten. Tanken är inte att kvalitetsuppföljning ska användas för att följa upp hur vården eller omsorgen fallit ut på individnivå, utan kvalitetsuppföljning är något som ska ske på verksamhetsnivå och ta sikte på större skeden och processer. Vård- och omsorgsprocessen i sin helhet behöver kunna följas upp för att identifiera hos vilken vårdinstans eller omsorgsgivare det kan finnas brister och hur dessa kan åtgärdas.

Utredningen samordnad utveckling för god och nära vård

Utredningens huvudbetänkande, God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem (SOU 2020:19) överlämnades i mars 2020. I det huvudbetänkandet lämnades ett antal förslag för att stärka samverkan mellan primärvården och den kommunala hälso- och sjukvården, bland annat när det gäller regleringen av individuella vårdplaner. Den utredningen har även lämnat förslag om att där det bedrivs hälso- och sjukvårdsverksamhet ska det finnas de förutsättningar för den samverkan som behövs för att en god vård ska kunna ges. Detta tydliggör kravet på ett hälso- och sjukvårdssystem som hänger ihop även på utförarnivå.

Sekretessbrytande bestämmelse

Utredningen föreslår slutligen en sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en myndighet med hälso- och sjukvårdsverksamhet får lämna uppgifter till en enskild med sådan verksamhet som myndigheten anlitat om uppgifterna behövs i den individinriktade hälso- och sjukvården. Bestämmelserna ska enligt förslaget börja gälla den 1 juli 2022. Eftersom det är frivilligt att använda de möjligheter den nya lagen ger, bedöms lagen i sig inte föra med sig några ekonomiska konsekvenser.

Bestämmelser som bryter sekretessen mellan vård- och omsorgsgivare vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Utredningens förslag är att offentlighets- och sekretesslagen ändras på så sätt att hälso- och sjukvårdssekretessen och offentlighets- och sekretesslagen inte hindrar att uppgift lämnas till en vård- eller omsorgsgivare som är en myndighet eller till en enskild (privat) vård- eller omsorgsgivare enligt vad som föreskrivs om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Bestämmelserna om nationella och regionala kvalitetsregister flyttas från patientdatalagen

Utredaren föreslår att bestämmelserna i patientdatalagen om nationella och regionala kvalitetsregister upphävs och förs över till den föreslagna lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 14 april 2021. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 13 april 2021. Socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor tar del av informationen den 22 april 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen välkomnar förslagen i utredningen, särskilt avseende bestämmelsen som bryter sekretessen mellan nämnder i samma kommun som fullgör uppgifter inom socialtjänsten. Med anledning av att det för närvarande är färre än tio kommuner kvar i riket som har delat upp uppgifterna inom socialtjänsten på lokala nämnder såsom Stockholms stad, anser äldreförvaltningen att det trots detta är angeläget med en ökad möjlighet till informationsutbyte mellan nämnda nämnder. Skrivningen i bestämmelsen som innebär att den enskilde kan motsätta sig ett sådant utlämnande borde enligt äldreförvaltningen tas bort. Detta eftersom den för hälso- och sjukvården motsvarande bestämmelsen i 25 kap. 11 § offentlighets- och sekretesslag (OSL) beträffande uppgiftslämnande inom den kommunala och regionala hälso- och sjukvården inte innehåller något villkor av det slag som nu avses, det vill säga en möjlighet att invända mot informationsutbytet.

Behovet av förändrat lagstöd är stort för att utforma de viktiga förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Äldreförvaltningen anser att

informationsöverföringen skapar en ökad patientsäkerhet samt förklarar samverkan mellan olika aktörer omkring den enskilde. Utredningen föreslår även att det införs bestämmelser som ger möjlighet till kvalitetsuppföljning. Tanken i utredningen är inte att kvalitetsuppföljning ska ske på individnivå, utan kvalitetsuppföljning är något som ska ske på verksamhetsnivå och ta sikte på större skeden och processer, vilket äldreförvaltningen instämmer i och anser det vara ett bra underlag för det systematiska kvalitetsarbetet i verksamheterna.

Nationell patientöversikt (NPÖ) är ett webbaserat verktyg för sammanhållen journalföring som används till viss del idag inom kommunens hälso- och sjukvård. Det gör det möjligt att utifrån gällande lagstiftning dela och ta del av patientinformation mellan huvudmän och vårdgivare genom direktåtkomst utifrån den enskildes samtycke. Legitimerad personal inom staden är så kallade konsumenter i NPÖ för att ta del av journalinformation från andra vårdgivare. De vårdgivare som upprättar egen information synlig i NPÖ, kallas för producenter. Äldreförvaltningen anser att om NPÖ ska fortsätta användas behöver ett likvärdigt syfte tydliggöras även om staden ska vara både konsument och producent.

I coronakommissionens delbetänkande Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80) omnämns avsaknaden av en patientcentrerad sammanhållen journalföring som ett allvarligt patientsäkerhetsproblem, vilket bekräftar behovet av utredningens syfte att vidta åtgärder för att kunna upprätthålla en sammanhållen journalföring.

Bilaga

Betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4)